

Eksamen på Økonomistudiet vinter 2011-2012

Forvaltningsret

Kandidatfag

Re-eksamen

23. februar 2012

(3-timers prøve uden hjælpemidler.

Dog må følgende lovtekster, uden kommentarer, medbringes:

Grundloven, forvaltningsloven, offentlighedsloven
samt den kommunale styrelseslov)

Spørgsmål:

1. Sammenlign den gældende lov om offentlighed i forvaltningen (offentlighedsloven) med det forslag til ændring af offentlighedsloven, som den daværende regering fremsatte i 2011. (Bilag A)
2. Giv en begrundet retlig vurdering af lovgivningsprocessen som den omtales i Bilag B, set i lyset af Persondatalovens bestemmelser (inddrag Bilag C) samt Ministeransvarlighedsloven (Bilag D).
3. Diskutér hvorvidt pressen ville have kunnet få indsigt i regeringens arbejde med det omtalte lovforslag (Bilag B), såfremt det førnævnte forslag til ændring af offentlighedsloven (Bilag A) var blevet vedtaget af Folketinget

Bilag:

Bilag A:

Forslag til lov om ændring af lov om offentlighed i forvaltningen

(*UDDRAG*)

Bilag B:

Uddrag af dagbladet Information, fredag den 17. september 2010

Bilag C:

Uddrag af Persondataloven

Bilag D:

Lov om ministres ansvar

Bilag A:

Forslag til lov om ændring af lov om offentlighed i forvaltningen

(U D D R A G)

§ 22. Retten til aktindsigt omfatter ikke sager om førelse af en kalender.

Undtagelse af interne dokumenter

§ 23. Retten til aktindsigt omfatter ikke interne dokumenter. Som interne dokumenter anses

- 1) dokumenter, der ikke er afgivet til udenforstående,
- 2) dokumenter, der efter § 24, stk. 1, udveksles i forbindelse med ministerbetjening, og
- 3) dokumenter, der efter § 25 udveksles i forbindelse med økonomiske eller politiske forhandlinger eller i forbindelse med drøftelser om fælles kommunale og regionale politiske initiativer.

Stk. 2. Dokumenter omfattet af stk. 1, der afgives til udenforstående, mister deres interne karakter, medmindre afgivelsen sker af retlige grunde, til forskningsmæssig brug eller af andre lignende grunde.

Stk. 3. Indenrigs- og sundhedsministeren kan efter forhandling med KL og Danske Regioner fastsætte regler om, i hvilket omfang interne dokumenter i kommunernes eller regionernes besiddelse skal være omfattet af retten til aktindsigt, når de foreligger i endelig form.

§ 24. Retten til aktindsigt omfatter ikke:

- 1) Interne dokumenter og oplysninger, der udveksles mellem et ministeriums departement og dets underordnede myndigheder i forbindelse med ministerbetjening.
- 2) Interne dokumenter og oplysninger, der udveksles mellem ministerier i forbindelse med ministerbetjening.

Stk. 2. Selv om en minister har eller må forventes at få behov for embedsværkets rådgivning og bistand i forbindelse med den pågældende sag m.v., gælder stk. 1 ikke

- 1) i sager, hvori der er eller vil blive truffet en konkret afgørelse af en forvaltningsmyndighed,
- 2) i sager om indgåelse af kontraktsforhold og
- 3) i forbindelse med et ministeriums udførelse af kontrol- eller tilsynsopgaver.

§ 25. Retten til aktindsigt omfatter ikke interne dokumenter og oplysninger, der udveksles mellem KL, Danske Regioner samt disses medlemmer i forbindelse med økonomiske eller politiske forhandlinger med staten eller i forbindelse med drøftelser om fælles kommunale og regionale politiske initiativer.

§ 26. Retten til aktindsigt omfatter uanset § 23, stk. 1, interne dokumenter, som foreligger i endelig form, når

- 1) dokumenterne alene gengiver indholdet af den endelige beslutning vedrørende en sags afgørelse,
- 2) dokumenterne alene indeholder en gengivelse af oplysninger, som der har været pligt til at notere efter § 13,
- 3) dokumenterne er selvstændige dokumenter, der er udarbejdet for at tilvejebringe bevismæssig eller anden tilsvarende klarhed med hensyn til en sags faktiske omstændigheder,
- 4) dokumenterne indeholder generelle retningslinjer for behandlingen af bestemte sagstyper, eller
- 5) dokumenterne indeholder en systematiseret gengivelse af praksis på bestemte sagsområder.

Bilag B:

Uddrag af dagbladet Information, fredag den 17. september 2010

Registrering

af Ulrik Dahlin

Sidder der monstro et sted i en provinsby nogle unge andengenerationsdanskere og feder den max, mens de egentlig burde gå i skole - og hvis der gør, burde kommunen så ikke hurtigere kunne gribe ind og trække i de sociale ydelser..?

Set i Beskæftigelsesministeriets optik var der ingen tvivl om, hvad et lovforslag til udmøntning af den såkaldte 'ungepakke' drejede sig om, da det her i foråret skulle køres gennem Folketinget:

»Bedre datagrundlag for indsatsen for de unge,« som der stod i det høringsbrev, som Arbejdsmarkedsstyrelsen udsendte i december sidste år sammen med lovforslag L 151 til forskellige instanser og interesseorganisationer.

Ungepakken blev som element i finanslovforhandlingerne vedtaget af regeringen i november 2009 med støtte fra DF, R og S. Pakkens erklærede mål var at sikre uddannelse til mindst 95 procent af en ungdomsårgang, og planen var bl.a., at Beskæftigelsesministeriet og Undervisningsministeriet i fællesskab skulle etablere et datagrundlag, der skulle »sammenholde« oplysninger fra offentlige registre om uddannelses- og beskæftigelsesstatus »samt deltagelse i aktive tilbud,« som det blev formuleret.

Disse data, som bl.a. skal indhentes på cpr-niveau fra Danmarks Statistik, »skal kunne benyttes af kommunerne i indsatsen over for de unge samt til statslig understøttelse af og opfølgning på den kommunale indsats.«

Hvad det kan betyde i praksis, fremgår af den aktindsigt, som Information nu

har fået i sagen. I en mail fra Undervisningsministeriet til Arbejdsmarkedsstyrelsen medgiver en embedsmand således, hvad oplysningerne i det fælles datagrundlag kan bruges til: »For så vidt angår spørgsmålet om oplysningerne indgår i et kontroløjemed må vi som udgangspunkt sige Ja.« Det fremgår af samme mail, at i yderste konsekvens kan »en inddragelse af ungedydelser komme på tale«, hvis hverken den unge eller forældrene vil samarbejde med kommunen om uddannelsesplaner.

Ja til kontrol

Blandt modtagerne af høringsbrevet og L 151 i december 2009 var Datatilsynet. Ifølge paragraf 57 i persondataloven skal tilsynet altid involveres, når lovforslag drejer sig om personlige oplysninger om borgerne, og som konsekvens heraf har Datatilsynet det sidste års tid udarbejdet omkring 300 høringsvar. Høring af Datatilsynet er med andre ord gan-

Fakta: Sagen kort

Arbejdsmarkedsstyrelsen sender i december 2009 et lovforslag om bl.a. registersamkøring af unge under uddannelse. Folketinget bliver meddelt, at Datatilsynet ikke har afgivet høringsvar - selv om Datatilsynet dels har holdt et møde med Arbejdsmarkedsstyrelsen, dels i tre omgange er fremkommet med sine kommentarer. Da lovforslaget fremsættes i Folketinget, har Arbejdsmarkedsstyrelsen skruet voldsomt ned for sine ønsker om registersamkøring, og derfor - lyder den officielle forklaring - blev Folketinget ved en beklagelig fejl ikke orienteret om Datatilsynets betænkeligheder. UDA

ske almindelig hverdagsrutine - både for ministerier og for tilsynet.

Traditionelt er der altid stor opmærksomhed fra folketingsmedlemmers side om tilsynets høringsvar, for cpr-numrene udgør med Lone Dybkjærs (R) ord: »en total fortegnelse over hele Danmark.«

Da L 151 landede hos Datatilsynet, var indholdet så opsigtsvækkende, at man allerede før jul ønskede et møde med Arbejdsmarkedsstyrelsen. Mødet kom dog først i stand den 12. januar, og her fremsatte tilsynet mundtligt en række bemærkninger. Det fik Arbejdsmarkedsstyrelsen til at udarbejde et revideret lovforslag, som blev sendt til Datatilsynet, der denne gang svarede skriftligt. Det skete den 25. januar, hvor tilsynet over fem hele sider atter udmalede sine betænkeligheder over, hvad oplysningerne i det fælles datagrundlag skulle bruges til. Ifølge persondataloven gælder der særlige regler, hvis personlige oplysninger fra forskellige registre samkøres med henblik på at øve kontrol med borgerne.

Datatilsynets høringsvar kom tydeligvis ubelejligt for Arbejdsmarkedsstyrelsen, der i lovforslaget blot havde genbrugt formuleringerne fra den politiske aftale om ungepakken. »Jeg ved godt nok ikke, hvad jeg skal stille op med det,« som en medarbejder i styrelsen anførte i en intern mail, mens en anden fandt, at »det er svært at se, om Datatilsynet ønsker ændringer i lovforslagsteksten.«

Misinformation

Arbejdsmarkedsstyrelsen ændrede på ny formuleringerne i paragrafferne og sendte dem til Datatilsynet. Hvor styrelsen før havde tænkt sig, at loven skulle in-

FORTSÆTTES

FORTSAT

deholde en generel bemyndigelse, således at ministeren efterfølgende kunne fastsætte vilkårene for modtagelse og afgivelse af oplysninger på cpr-niveau, skiftede man nu taktik. Nu ville man i stedet afklare »de pågældende forhold up-front«, som styrelsen senere skrev i en redegørelse. Målet var, at »alle relevante forhold blev fremlagt direkte i lovforslaget til Folketinget, og alle relevante problemstillinger søgtes afklaret inden forslagets fremsættelse«.

Men Datatilsynet blev ikke tilfreds. Tværtimod sendte tilsynet nu sine skriftlige kommentarer direkte til Justitsministeriet, og tonen blev skærpet betydeligt i et usædvanligt høringssvar. Datatilsynet kunne således ikke anbefale, »at lovforslaget fremmes i dets nuværende udformning«, fordi »oplysningerne forventes anvendt til samkøring i kontrol-øjemed på såvel Undervisningsministeriets, Beskæftigelsesministeriets samt Skatteministeriets område«.

»Øv,« skrev en specialkonsulent i Arbejdsmarkedsstyrelsen dagen efter i en intern mail til sine kolleger og tilføjede: »Her skal vist handles hurtigt.«

Da forligskredsen bag ungepakken i slutningen af februar skulle orienteres om lovprocessen, var det begrænset, hvad politikerne fik at vide om Datatilsynets betæneligheder. Det var heller ikke meningen. Som en chefkonsulent i styrelsen bemærkede i en mail til Undervisningsministeriet: »Det er vel ikke noget, forligskredsen skal høre om?«

Det kræver i hvert fald et

skarpt øje samt indsigt i persondatalovens detaljer blandt forligspolitikerne, hvis følgende bemærkning skal forstås: »Herudover kan der evt. komme bemærkninger fra Justitsministeriets statsretskontor f.s.v.a. bestemmelserne om dataudveksling i lovforslagets § 2.«

Efter den kryptiske orientering var sendt til forligskredsen, skrev samme embedsmand: »Vi afventer og krydser fingre vedr. databemærkningerne ...«

Imens var embedsmændene i Arbejdsmarkedsstyrelsen for fjerde gang i færd med at finslibe formuleringerne i lovforslaget. Efter telefonisk kontakt med Datatilsynet blev teksten i lovforslaget gjort klar til fremsættelse. Lovforslag L 151 blev fremsat i Folketinget i begyndelsen af marts. Det skete altså efter et møde, to skriftlige høringssvar samt mindst en telefonsamtale, hvor Datatilsynet havde givet udtryk for sine synspunkter.

Alligevel blev Folketinget i strid med sandheden meddelt, at Datatilsynet ikke havde afgivet høringssvar til lovforslaget.

Rutinemæssig fejl

Da Information et halvt år senere skrev om sagen, forsøgte Arbejdsmarkedsstyrelsen først at forklare sig med, at høringen af Datatilsynet var intern rutine. Det var bare et led i ministeriets almindelige høring af andre ministerier, inden lovforslag kunne fremsættes. Først da Information kunne påvise, at Beskæftigelsesministeriet ved andre lovforslag omhyggeligt havde refereret Datatilsynets høringssvar, erkendte man, at der var tale om en fejl. Endda en beklagelig fejl, som beskæftigelsesminister Inger Støjberg (V) udtrykte sig, da hun blev direkte involveret i sagen.

I et brev fra den 10. september fra Folketingets formand Thor Pedersen (V) understreges det, at det er »helt afgørende, at Folketinget modtager alle eksterne høringssvar, herunder naturligvis høringssvar fra særligt sagkyndige«. Folketinget formand tilslutter sig derfor Inger Støjbergs »beklagelse af hændelsesforløbet«.

Reelt skruede Arbejdsmarkedsstyrelsen i sit endelige lovforslag voldsomt ned for de oplysninger, som skulle indgå i det fælles datagrundlag. Samtidig erkendte man, at Datatilsynet måtte høres igen, inden udlevering af cpr-oplysninger ville blive gennemført. Ifølge Arbejdsmarkedsstyrelsen skal det nås senest i efteråret 2010.

Så hvis der et sted i en provinsby sidder nogle unge andengenerationsdanskere og feder den max i stedet for at gå i skole – så gælder det om at nyde det, mens de kan.

Om få måneder vil kommunen sandsynligvis få det at vide, når cpr-oplysningerne flyder frit ...

Bilag C: Uddrag af Persondataloven

Anmeldelse

Kapitel 12

Anmeldelse af behandlinger, der foretages for den offentlige forvaltning

§ 43. Forinden iværksættelse af en behandling af oplysninger, som foretages for den offentlige forvaltning, skal der af den dataansvarlige eller dennes repræsentant foretages anmeldelse til Datatilsynet, jf. dog § 44. Den dataansvarlige kan bemyndige andre myndigheder eller private til at foretage anmeldelse på dennes vegne.

Stk. 2.

Anmeldelsen skal indeholde oplysninger om følgende:

- 1) Navn og adresse på den dataansvarlige, dennes eventuelle repræsentant og på en eventuel databehandler.
- 2) Behandlingens betegnelse og formål.
- 3) En generel beskrivelse af behandlingen.
- 4) En beskrivelse af kategorierne af registrerede og af de typer af oplysninger, der vedrører dem.
- 5) Modtagere eller kategorier af modtagere, som oplysningerne kan overføres til.
- 6) Påtænkte overførsler af oplysninger til tredjelande.
- 7) En generel beskrivelse af de foranstaltninger, der iværksettes af hensyn til behandlingssikkerheden.
- 8) Tidspunktet for påbegyndelsen af behandlingen.
- 9) Tidspunktet for sletning af oplysningerne.

§ 57. Ved udarbejdelse af bekendtgørelser, cirkulærer eller lignende generelle retsforskrifter, der har betydning for beskyttelsen af privatlivet i forbindelse med behandling af oplysninger, skal der indhentes en udtalelse fra Datatilsynet.

§ 61. Datatilsynets afgørelser efter denne lov kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

§ 62. Datatilsynet kan kræve enhver oplysning, der er af betydning for dets virksomhed, herunder til afgørelse af, om et forhold falder ind under lovens bestemmelser.

Bilag D:
Lov om ministres ansvar

Lov om ministres ansvarlighed.

VI FREDERIK DEN NIENDE, af Guds Nåde Konge til Danmark, de Venders og Goters, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldeborg, gør vitterligt: Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

§ 1. Loven angår ministres ansvar for deres embedsførelse.

§ 2. Borgerlig straffelovs almindelige del finder anvendelse.

§ 3. Ved anvendelsen af borgerlig straffelovs regler om ansvar for medvirken til en lovovertrædelse skal en minister anses for medvirkende til en underordnet handling, når

- 1) han har været bekendt med, at den pågældende handling ville blive foretaget, og har undladt at søge dette hindret.
- 2) handlingen har været et nødvendigt eller naturligt middel til gennemførelse af en beslutning, for hvilken ministeren er ansvarlig.
- 3) han har fremmet handlingens udførelse ved ikke i rimeligt omfang at føre tilsyn og fastsætte instrukser.

§ 4. Ansvar for en af kongen underskrevet beslutning påhviler såvel enhver minister, der har medunderskrevet, som ministre, der på anden måde har medvirket til beslutningens tilblivelse.

§ 5. En minister straffes, hvis han forsætligt eller af grov uagtsomhed tilsidesætter de pligter, der påhviler ham efter grundloven eller lovgivningen i øvrigt eller efter hans stillings beskaffenhed.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder anvendelse, såfremt en minister giver folketinget urigtige eller vildledende oplysninger eller under folketingets behandling af en sag fortier oplysninger, der er af væsentlig betydning for tingets bedømmelse af sagen.

§ 6. Straffen efter § 5 er bøde, hæfte eller fængsel indtil 2 år.

Stk. 2. Er forholdet begået af uagtsomhed, er straffen bøde eller hæfte.

Stk. 3. Bødestraf fastsættes efter borgerlig straffelovs regler om dagbøder.

§ 7. Bestemmelserne i § 6 gælder kun, såfremt strengere straf ikke er hjemlet i den øvrige lovgivning.

Stk. 2. Borgerlig straffelovs §§ 155-157 gælder ikke for ministre.

§ 8. Ministres strafansvar forældes efter borgerlig straffelovs §§ 93-95. Forældelsesfristen er dog i intet tilfælde mindre end 5 år.

§ 9. Med hensyn til erstatningsansvar i anledning af ministres handlinger gælder de almindelige regler om erstatning for skade forvoldt af personer i statens tjeneste.

Givet på Christiansborg slot, den 15. april 1964.

Under Vor Kongelige Hånd og Segl.

FREDERIK R.

/Hans Hækkerup.